

gemeente Steenbergen

**UITVOERINGSPLAN
PREVENTIE EN HANDHAVING ALCOHOL
BRABANTSE WAL 2018 T/M 2021
uitvoeringsjaar 2018 en 2019**

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1. Waarom een uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol?	3
1.2. Hoe is dit uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol tot stand gekomen?	3
2. Uitgangspunten	4
2.1. Integrale aanpak	4
2.2. Wettelijk kader	5
2.3. Nationaal preventieakkoord	5
3. Doelstellingen preventie en handhaving	5
4. Te ondernemen preventie- en handhavingsacties in 2018 t/m 2021	6
5. Resultaten	6
5a Evaluatie preventie- en handhavingsplan alcohol Brabantse Wal 2014-2017	6
5b Evaluatie preventie- en handhavingsplan alcohol Brabantse Wal 2018-2021	7
6. Activiteitschema 2018-2019	8
6a Activiteiten Brabantse Wal niveau	8
6b Activiteiten lokaal	17
Bijlage 1 Cijfers	19
Bijlage 2 Geraadpleegde deskundigen	24

1. Inleiding

1.1. Waarom een uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol?

In februari en april 2018 is door de gemeenteraden in de Brabantse Wal gemeenten het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal 2018 t/m 2021 vastgesteld. In dit plan wordt uitgegaan van een visie met als kern: “het is essentieel dat iedereen op de Brabantse Wal zo volledig en volwaardig mogelijk mee kan doen in de samenleving”. Onderdeel van het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal zijn het volksgezondheidsbeleid en het preventie- en handavingsplan alcohol. In het betreffende beleidsplan zijn op basis van de Wet Publieke gezondheid en de Drank en Horecawet hiervoor de kaders en hoofddoelstellingen vastgelegd en is aangegeven dat dit wordt uitgewerkt in uitvoeringsplannen. Bijgaand treft u het uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal 2018 tot en met 2021 aan. In zowel dit plan als in het uitvoeringsplan volksgezondheid Brabantse Wal zal regelmatig de relatie tussen beiden worden gelegd.

Waarom is dit uitvoeringsplan nodig? Het blijkt voor jongeren onder de 18 jaar nog steeds te makkelijk om aan drank te komen. Uit recent onderzoek blijkt dat slechts in 36%¹ van de gevallen de leeftijdsgrens van 18 jaar wordt nageleefd bij de verkoop van alcohol in Nederland. Dit vergroot de risico's van alcohol voor jongeren.

Alcoholgebruik op jonge leeftijd kan ongunstig zijn voor de ontwikkeling van de hersenstructuren. Als er in de puberjaren veel wordt gedronken (veel alcohol in korte tijd) ontwikkelt het brein zich minder goed. Dit geldt met name voor de frontale cortex, waardoor functies zoals geheugen, leer- en concentratievermogen zich minder goed ontwikkelen. Onderzoek laat zien dat er een causaal verband is tussen alcoholgebruik op 16-jarige leeftijd en agressief gedrag vijf tot tien jaar later. Dit verband bleek sterker naarmate er op 16-jarige leeftijd meer alcohol werd gedronken (Memorie van toelichting DHW, 2011-2012, 33 341, nr.3). Overmatig alcoholgebruik vergroot de kans op verkeersongevallen, letselschade, geweld, spijbelen, onveilige seks en vroegtijdig schoolverlaten. Naast de jongeren en de alcoholverstrekkers richten we ons in dit plan ook op de ouders/verzorgers van jongeren.

Hoewel wij ons realiseren dat overmatig alcoholgebruik ook voor volwassenen en ouderen een gezondheidsrisico vormt, richt dit plan zich m.n. op de jongeren. Gezondheidsschade van alcoholgebruik is namelijk het grootst onder de 18 jaar. Daarnaast wordt in de DHW eveneens aangegeven dat het preventie- en handavingsplan zich met name moet richten op jongeren.

Zoals de naam van het plan aangeeft, is het een uitvoeringsplan voor de periode 2018 t/m 2021. Er zal echter jaarlijks een activiteitenprogramma worden opgesteld, zodat beter kan worden ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen. Omdat de opstelling van dit plan een deel van 2018 bestrijkt, is éénmalig gekozen voor een langere periode.

1.2. Hoe is dit uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol tot stand gekomen?

Dit plan is tot stand gekomen in samenwerking en in afstemming met diverse partners (zie bijlage 2). Dit zijn o.a. Novadic Kentron, GGD West-Brabant, CJG, buurtsportcoaches, jongerenwerkers, bureau Halt en medewerkers vergunningen en handhaving. Zij hebben de ervaring en kennis van de dagelijkse praktijk.

¹ Bron: Kamerbrief 16 december 2016 Evaluatie Drank- en Horecawet

Ook heeft KHN haar standpunt aangeleverd (zie bijlage 2). De reactie van KHN sluit aan bij de strekking van het uitvoeringsplan en de door ons opgevoerde acties. We nemen kennis van het aanbod van KHN en zullen in 2019 bezien waar we dit aanbod in kunnen zetten.

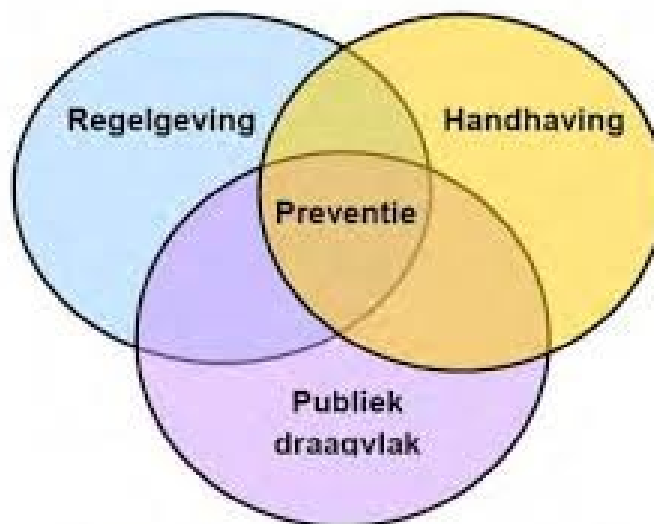
Daarnaast is er overleg geweest met de gemeenten die behoren onder (politie)-district De Markiezaten om te kijken waar we gezamenlijk kunnen optrekken en van elkaar kunnen leren. Afspraak is om minimaal 1x per jaar bij elkaar te komen en kennis uit te wisselen.

2. Uitgangspunten

2.1. Integrale aanpak

De kern van effectief alcoholbeleid ligt in de samenhang tussen een drietal beleidspijlers: regelgeving, handhaving en publiek draagvlak. Deze pijlers staan gedeeltelijk op zichzelf maar gedeeltelijk overlappen ze elkaar. Juist in de overlap zie je het integrale preventiebeleid terug. Alcoholgebruik en problemen door alcoholgebruik zijn altijd een resultaat van een combinatie van factoren. De persoon, zijn sociale omgeving, de beschikbaarheid van alcohol en het overheidsbeleid vormen samen een systeem, dat uiteindelijk het gedrag van de gebruiker bepaalt. Alcoholpreventie moet niet alleen op het individu gericht zijn, maar ook op de sociale omgeving. Onder andere scholen, sportverenigingen, ouders en alcoholverstrekkers moeten in de aanpak betrokken worden.

Als uitgangspunt hanteren we het preventiemodel van Reynolds (2003). Onderstaand figuur maakt het preventiemodel inzichtelijk. In de overlap van de drie pijlers zien we het integrale preventiebeleid terug.

Figuur 1: Preventiemodel Reynolds (integraal beleidsmodel voor effectief lokaal alcoholbeleid, Reynolds, 2003)

Naast het inzetten op de drie pijlers is het belangrijk om adequaat te kunnen reageren op problemen bij alcoholgebruikers. Het is belangrijk aandacht te hebben voor het vroegtijdig herkennen van alcoholproblemen en aanvullend daarop de juiste ondersteuning en advisering te bieden.

2.2. Wettelijk kader

In diverse Nederlandse wetten zijn taken vastgelegd, die raakvlakken hebben met alcoholbeleid. Gemeenten zijn bijvoorbeeld vanuit de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) onder meer verantwoordelijk voor het lokale gezondheidsbeleid, de jeugdgezondheidszorg en gezondheidsbevordering. Dit legitimeert preventief alcoholbeleid. Ook in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015), en de Jeugdwet zijn taken vastgelegd die raakvlakken hebben met alcoholbeleid: voorkomen van problemen, tijdig signaleren van problemen en vroegtijdige inzet van zorg en hulp om zwaardere vormen van maatschappelijke ondersteuning of jeugdhulp te voorkomen. Daarnaast vormt de Drank- en Horecawet (DHW) een belangrijk wettelijk kader voor preventief lokaal alcoholbeleid.

In het beleidsplan sociaal domein Brabantse Wal zijn diverse wettelijke kaders benoemd en toegelicht. Voor uitgebreidere informatie wordt verwezen naar deze nota.

In 2016 is de DHW geëvalueerd (Kamerbrief 16 december 2016). Hieruit blijkt dat we in Nederland op de goede weg zijn, maar we er nog niet zijn. Er zijn steeds meer Nederlanders die het normaal vinden dat jongeren niet roken en drinken voor hun 18^e en meer ouders en kinderen maken de NIX afspraak. Er is echter nog steeds een grote groep jongeren die start met drinken voor hun 18^e jaar. Ook vindt het grootste deel van de totale alcoholconsumptie door drinkende jongeren (13-23 jaar) plaats in de thuissituatie.

Het is daarom belangrijk dat ouders en meerderjarige vrienden van de jeugd zich beter gaan houden aan de norm NIX18. Vanuit de overheid zal binnen de NIX18-campagne nog meer worden ingezet op de rol van ouders en bewustwording over de schadelijkheid van alcohol.

2.3. Nationaal preventieakkoord

In het Regeerakkoord 'Vertrouwen in de toekomst; regeerakkoord 2017-2021' is aangekondigd, dat het kabinet de intentie heeft om een nationaal preventieakkoord te sluiten met onder andere gemeenten, sportverenigingen en maatschappelijke organisaties. In dit preventieakkoord gaat ingezet worden op de thema's roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. De komende periode wordt het preventieakkoord verder uitgewerkt.

3. Doelstellingen preventie en handhaving

In het beleidsplan Sociaal Domein Brabantse Wal 2018 t/m 2021 is opgenomen dat 2 aspecten m.b.t. preventie en handhaving alcohol van belang zijn :

- Gezondheid en Welzijn: de negatieve gevolgen van alcoholgebruik op de gezondheid vermijden en beperken. Dit richt zich voornamelijk op het terugdringen van alcoholgebruik bij jongeren tot 23 jaar.
- Openbare orde: het voorkomen en beperken van schade en overlast als gevolg van alcoholverstrekking en –gebruik. Het algehele doel van toezicht en handhaving is het realiseren van normconform gedrag, ofwel dat de gestelde regels en voorschriften worden nageleefd. In de door de gemeenteraden van de Brabantse Wal gemeenten vastgestelde nota's 'Integrale Handhaving' zijn de kaders en uitgangspunten van het integrale handhavingsbeleid vastgesteld. Onderdeel van het handhavingsbeleid is het uitvoeringsprogramma Handhaving. Dit programma – dat jaarlijks wordt vastgesteld – beschrijft de organisatie en beschikbare capaciteit van toezicht en handhaving voor o.a. openbare orde en veiligheid (APV) en bijzondere wetten waaronder de DHW.

In het beleidsplan is opgenomen dat we het volgende willen bereiken:

Doelstelling 1: Het verder terugdringen van het alcoholgebruik onder jongeren tot 23 jaar. De (lokale) preventie-aanpak is gericht op bewustwording onder ouders, jongeren en alcoholverstrekkers van de risico's van (overmatig) drankgebruik door jongeren.

Doelstelling 2: Het realiseren van normconform gedrag ofwel dat de gestelde regels en voorschriften worden nageleefd.

Doelstelling 3: Er wordt een uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal opgesteld. Hierin zullen de te behalen doelstellingen nader worden gespecificeerd. Dit wordt ook afgestemd met het district De Markiezen. Daarnaast zullen hierin concrete preventieve en handavingsacties worden benoemd. Het toezicht op de naleving hiervan vindt continu plaats.

Naast hetgeen wat is opgenomen in het beleidsplan Sociaal Domein wordt er sinds juli 2014 tussen de gemeenten Bergen op Zoom, Woensdrecht, Steenbergen en Tholen door middel van een boa-pool DHW samengewerkt om invulling te geven aan de handhavingstaak (de feitelijke uitvoering van de controles is ondergebracht bij MB-ALL de partij die de DHW-controleurs levert). De samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten zijn formeel vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De samenwerking tussen de vier gemeenten onderling en tussen de gemeenten en MB-ALL (partij die de DHW-controleurs levert) verloopt goed.

4. Te ondernemen preventie- en handavingsacties in 2018 t/m 2021

Behalve de in hoofdstuk 3 genoemde doelstellingen willen we de verbinding tussen preventie en handhaving ten opzichte van het vorige plan verbeteren.

Het is namelijk effectiever om een combinatie van maatregelen in te zetten. Alleen sanctioneren is soms niet genoeg of onvoldoende. Ook zijn alleen incidentele preventie-acties niet voldoende. Juist de combinatie van preventie- en handavingsmaatregelen geeft mogelijkheden om aan handhavers en verstrekkers te laten zien dat voorkomen van gezondheidsschade de doelstelling is. Handhaven is immers niet een doel op zich maar een middel om dat te bereiken. Zo kan bijvoorbeeld het samen laten vallen van een landelijke campagne van het terugdringen van alcoholgebruik gecombineerd met extra handavingsacties, hier een onderdeel van zijn. Ook kan worden gedacht aan het (verplicht) volgen van een voorlichtingsbijeenkomst door barmedewerkers bij die ondernemingen die over de schreef gaan. Dit kan helpen om de naleving te verbeteren en de bewustwording te vergroten. Daarnaast willen we een overlegstructuur opzetten tussen partners welke werkzaam zijn op het gebied van preventie en handhaving in het kader van de DHW.

5. Resultaten

5a Evaluatie preventie- en handavingsplan alcohol Brabantse Wal 2014-2017

Uit de evaluatie van het vorige preventie- en handavingsplan alcohol Brabantse Wal bleek dat de opgenomen doelstellingen vaak niet één op één te staven waren op basis van onderzoeksgegevens. De oorzaak hiervan is enerzijds gelegen in het feit dat de GGD 1 x per 4 jaar een monitor uitvoert voor een specifieke doelgroep, waardoor niet continue recent cijfermateriaal voor handen is. Daarnaast was de landelijke harmonisatie van de GGD-jeugdmonitor een belangrijke oorzaak. Uit de evaluatie blijkt een algehele tendens waarin alcoholgebruik onder jongeren onder de 18 jaar nog steeds aanwezig is en de leeftijdsgrens nog lang niet altijd correct wordt nageleefd bij verkooppunten. Het inzetten op preventie en het herhaaldelijk voorlichten van ouders en jongeren blijft daarom van belang. Hierbij is belangrijk om mee te nemen dat cultuurverandering tijd nodig heeft. Tevens wordt de meerwaarde gezien van preventie aan de ene kant en het handhaven bij evenementen/ verenigingen/ verkooppunten aan de andere kant. Daarnaast is geconcludeerd dat het aan te bevelen is om, in overleg met de GGD, na te gaan of ten behoeve van de nieuwe periode,

doelstellingen kunnen worden geformuleerd waarvan zeker is dat deze in de komende jaren regelmatig worden gemonitord.

Het uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal 2018 t/m 2021 zal vanaf 2019 gelijk met de jaarlijkse evaluatie van de Dhw boa-pool geëvalueerd worden.

De behaalde resultaten worden nader verklaard in de bijlage 1.

5b Evaluatie preventie- en handhavingsplan alcohol Brabantse Wal 2018-2021

In deze nota zijn een drietal doelstellingen benoemd waarop geëvalueerd dient te worden.

Doelstelling 1 houdt in dat het alcoholgebruik onder jongeren verder wordt teruggedrongen. Dit is een lange termijn doelstelling want dit vraagt een cultuuromslag, zowel bij jongeren als bij ouders. Het gebruik van alcohol door jongeren dient dan ook over een langere periode, denk aan 10 tot 15 jaar, gemeten worden.

De GGD West Brabant heeft sinds 2013 via de standaardcontactmomenten in de 2^e klassen van het voortgezet onderwijs, het alcohol gebruik bij deze leerlingen jaarlijks in kaart gebracht (zie bijlage 1, tabel 5a).

Uit landelijk onderzoek blijkt dat juist bij jongeren van 15 en 16 jaar alcoholgebruik veel hoger ligt dan bij 13/ 14 jarigen. Op dit moment ontbreekt bij de GGD de informatie over deze risico groep. Op basis van dit tekort en de ontwikkeling van een landelijk verplichte gezondheidsmonitor voor jongeren, zal de GGD vanaf 2019 een vierjaarlijkse meting gaan uitvoeren onder alle leerlingen van de 2^e en 4^e klassen van het voortgezet onderwijs. Gezien de verwachte lange termijn van de beoogde verandering en relatief kleine schommelingen die jaarlijks worden vastgelegd kunnen hiermee de lange termijn trends voldoende worden vastgelegd. Voordeel hierbij is dat de cijfers landelijk vergeleken kunnen worden.

Hierbij moeten we wel opmerken dat een stijging of een daling van het alcoholgebruik niet enkel en alleen veroorzaakt wordt door de activiteiten van gemeenten. Meerdere factoren, waar de gemeenten geen invloed op hebben, zijn hierin een oorzaak.

De tweede doelstelling betreft handhaving. Er zijn jaarlijks handhaving cijfers beschikbaar, die vergeleken kunnen worden.

De derde doelstelling, betreffende de opstelling van een uitvoeringsplan, wordt in deze nota al uitgewerkt. De uit te voeren activiteiten zullen jaarlijks zo smart mogelijk geformuleerd worden op basis van de doelstellingen en prestatie indicatoren van de activiteiten. Na iedere activiteit zal een evaluatie plaatsvinden.

6. Activiteitschema 2018-2019

In verband met de opstelling van dit plan in 2018, zijn de activiteiten in 2018 beperkt tot, met name, structurele activiteiten. Vanaf 2019 wordt uitvoering gegeven aan onderstaande activiteiten.

6a Activiteiten Brabantse Wal niveau

NETWERK IN-EN EXTERN

Intern

Naam activiteit	Opbouwen intern netwerk
Inhoud activiteit	Door afstemming signalen op te halen/integraal werken
Actiehouder	Beleidsadviseurs Brabantse Wal gemeenten
Betrokken partijen	Vergunningverleners, BOA's, adviseurs handhaving, volksgezondheid, toezichthouders, projectleider bijzondere wetten (BoZ)
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Alcoholmatiging is een integraal onderdeel binnen de werkprocessen. Uniforme regels hanteren door handhaving en voorkomen dubbelingen (preventie en handhaving)
Prestatie indicatoren	Over alcoholmatiging vindt minimaal 1x per jaar een integraal overleg plaats
Uitvoering	Heden t/m 2021
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3) Levert bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Minimaal 1x per jaar betrokken partijen uitnodigen
Hoe meten prestatie indicatoren	Registratie en verslaglegging

Extern

Naam activiteit	Opbouwen extern netwerk
Inhoud activiteit	Door afstemming signalen op te halen/integraal werken
Actiehouder	Beleidsadviseurs Brabantse Wal gemeenten
Betrokken partijen	politie, jeugdagenten, Halt, jongerenwerkers, CJG (jeugdverpleegkundigen) Novadic-Kentron, GGD, evt. kinderarts ziekenhuis, adviseurs handhaving, adviseurs volksgezondheid, projectleider bijzondere wetten, WijzijnTraversegroep
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Alcoholmatiging is een integraal onderdeel binnen de werkprocessen.
Prestatie indicatoren	Over alcoholmatiging vindt minimaal 1x per jaar een integraal overleg plaats
Uitvoering	Heden t/m 2021 1 ^{ste} overleg augustus 2018 Thema 2019: bereiken ouders
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3) Levert bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Minimaal 1x per jaar betrokken partijen uitnodigen
Hoe prestatie indicatoren meten	Registratie en verslaglegging

Naam activiteit	Afstemmingsoverleg District De Markiezen preventie en handavingsplan alcohol
Inhoud activiteit	Ideeën op doen, van elkaar leren, afstemmen
Actiehouder	Beleidsadviseurs volksgezondheid en projectleider Bijzondere Wetten District De Markiezen
Betrokken partijen	Beleidsadviseurs volksgezondheid en projectleider Bijzondere Wetten District De Markiezen
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Afstemming en van elkaar leren
Prestatie indicatoren	Er vindt minimaal 1x per jaar een overleg plaats
Uitvoering	Voorkomen dat opnieuw "het wiel moet worden uitgevonden"; van elkaar leren
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3) Levert bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Minimaal 1x per jaar betrokken gemeenten uitnodigen
Hoe prestatie indicatoren meten	Registratie van het overleg waarbij steeds de doelstelling voor ogen wordt gehouden.

INFORMATIE

Naam activiteit	Informatie over alcohol
Inhoud activiteit	Het minimaal 3x per jaar plaatsen van een informatief artikel in de plaatselijke krant en/of op social media, gericht op een specifieke doelgroep
Actiehouder	beleidsmedewerkers Brabantse Wal gemeenten
Betrokken partijen	afdeling communicatie van gemeenten, GGD, Novadic-Kentron, collega's handhaving
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Specifieke doelgroepen informeren over alcoholmatiging
Prestatie indicatoren	Aantal likes op social media (te starten met 0 meting in 2019; daarna realistisch doel bepalen)
Uitvoering	Verspreid over het jaar 2019
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	-
Hoe prestatie-indicatoren meten	Registratie aantal likes en aantal artikelen

Naam activiteit	Jaarlijkse evaluatie
Inhoud activiteit	Het jaarlijks evalueren van de uitgevoerde activiteiten op het gebied van handhaving en preventie alcohol Brabantse Wal
Actiehouder	Beleidsmedewerkers Brabantse Wal gemeenten
Betrokken partijen	Alle medewerkers die een activiteit in het kader van het uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal hebben uitgevoerd
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Het beschikken over een overzicht met de evaluatie van de uitgevoerde activiteiten
Prestatie indicatoren	Evaluatieverslag Brabantse Wal

Uitvoering	begin 2019 evaluatie handhaving 2018, gezamenlijke evaluatie preventie en handhaving na uitvoeringsjaar 2019
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3) Levert bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	B en W schriftelijk informeren
Hoe prestatie-indicatoren meten	Het opleveren van een evaluatieverslag uitvoeringsplan preventie-en handhaving alcohol Brabantse Wal 2018-2019

Naam activiteit	Communicatie rondom NIX vanuit team handhaving 2018-2019 (incidenteel)
Inhoud activiteit	Deelname NIX18 campagne
Actiehouder	Team Leefomgeving Gemeente Woensdrecht, gemeente Steenberg, gemeente Bergen op Zoom
Betrokken partijen	DHW BOA-pool
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Extra aandacht voor de NIX18 grens. Verbeteren naleving van het verbod tot schenken van alcohol aan minderjarigen.
Prestatie indicatoren	Reacties op social media of eventuele aanschrijvingen
Uitvoering	Afhankelijk van het thema van de NIX campagne (deze varieert een paar keer per jaar) hier extra aandacht voor vragen bij de doelgroep, bijvoorbeeld bij de sportverenigingen bij de start van het sportseizoen. Daarnaast wordt via algemene kanalen (facebook, gemeentelijke pagina) aandacht voor de campagne gevraagd.
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Beleidsmedewerker gemeente Woensdrecht
Hoe prestatie-indicatoren meten	Signalering door de DHW-BOA's.

ONDERWIJS

Naam activiteit	The Wasted Walk 2018-2019 pilot
Inhoud activiteit	Het op ludieke wijze aantonen wat alcohol doet met gezichtsvermogen en balans. Op social media wordt #wasted veel gebruikt om aan te geven hoe stoer het is om te drinken; met The Wasted Walk wordt de andere kant van het verhaal belicht. Wasted staat in deze context ook voor "verspild" (hoe zonde is het om de controle te verliezen). Bij deze activiteit krijgt de jongere een alcoholbril op en (probeert) over een witte lijn te lopen. Intussen worden hier stopmotionfoto's van gemaakt.
Actiehouder	J. van de Velde (GGD)
Betrokken partijen	GGD, atelier van Peppen, klas 2/3 v.o. in Brabantse Wal gemeenten, , Novadic-Kentron
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Het visueel maken en jongeren uit het voortgezet onderwijs laten ervaren wat een paar glaasjes alcohol met je doen. Laten zien en ervaren dat slechts een paar glazen alcohol al effect heeft op je gezichtsvermogen, concentratie en evenwicht.
Prestatie indicatoren	Omdat de uitgevoerde pilot in 2018 (klas 2 V.O. Zoommavo Bergen op Zoom), gevolgen heeft voor de uitvoering in 2019

	zijn onderstaand meteen de resultaten uit 2018 zichtbaar gemaakt. -Aantal leerlingen dat heeft meegedaan: 41 -Aantal leerlingen dat het een nuttig project vond: De meeste leerlingen gaven aan dat ze de alcoholbril grappig vonden maar ook raar om zo wazig te zien. Er was een duidelijk verschil in antwoorden tussen leerlingen die wel al alcohol gedronken hadden en leerlingen die nog nooit gedronken hadden. -Mening van de school over het project: De school vond het positief dat er aandacht is voor thema alcohol. -Toename van het kennisniveau van de leerlingen meting d.m.v. een evaluatievragenlijst: De helft vond de voorlichting goed maar een beetje saai.
Uitvoering	mei/juni 2018 Concept, ontwikkeling en testen september 2018 Uitvoering
	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3) Levert bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Per school eigen traject bepalen
Hoe prestatie-indicatoren meten	N.a.v. de evaluatie en van de ervaring van de preventiewerkers is besloten om het project in deze vorm niet meer uit te voeren. In 2019 zal gekeken worden om dit project een andere vorm te geven. Wel zal weer gewerkt worden met de alcoholbril.
Benodigd budget	Nog niet bekend. In 2019 zal een pilot school worden gekozen.

Naam activiteit	Ouderbijeenkomsten in het Onderwijs
Inhoud activiteit	Ouderbetrokkenheid vergoten. Betrekken van ouders en hen handvatten bieden is de meest effectieve pijler van De Gezonde School en Genotmiddelen. Er zijn twee varianten: -Korte presentatie op een introductieavond van de school. - Korte interventie, groot bereik. -Themabijeenkomst waarbij thema's langer worden besproken, maar bereik vaak laag is.
Actiehouder	Roeland van Roosmalen
Betrokken partijen	VO-scholen
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Per jaar is er contact met alle VO scholen uit de regio Brabantse wal en wordt het aanbod kenbaar gemaakt. Ouders handvatten bieden en drinkgedrag uit stellen bij opgroeiende kinderen.
Prestatie indicatoren	Alle VO scholen bereikt
Uitvoering	Jaarlijks contact leggen met alle VO scholen in de Brabantse Wal gemeenten
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	NIX 18 promoten
Hoe prestatie-indicatoren meten	Aantal ouderbijeenkomsten dat naar aanleiding van aanbod wordt georganiseerd.
Benodigd budget	Is onderdeel subsidie BoZ als centrumgemeente

Naam activiteit	Middelenvrije school
Inhoud activiteit	Integrale aanpak middelen gebruik in het VO
Actiehouder	Gemeente Bergen op Zoom voert regie met N-K preventie Roeland van Roosmalen
Betrokken partijen	Gemeente, VO-scholen, GGD, CJG, WijZijn Traverse
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Draagvlak VO scholen creëren om alcoholmatiging, naast misbruik van middelen, vorm te geven met beleid en regelgeving. VO scholen handvatten bieden om alcohol bij opgroeiende kinderen te voorkomen of uit te stellen Per jaar is er contact met alle VO scholen uit de regio Brabantse wal en wordt het aanbod kenbaar gemaakt
Prestatie indicatoren	Alle VO scholen bereikt met aanbod integraal aanpak
Uitvoering	Gezamenlijke doelstellingen zoals alcoholmatiging vorm te geven en samenhang tussen ketenpartners te bewaken. Afzonderlijke interventies inhoudelijk op elkaar afstemmen, zodat preventieve effect toeneemt.
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	NIX 18 promoten, beleid middelenvrije school integraal vorm geven
Hoe prestatie-indicatoren meten	Aantal VO scholen dat mee doet. In eerste instantie BoZ; daarna bezien mogelijkheid van uitrol naar V.O. Steenberg en Woensdrecht.
Benodigd budget	Is onderdeel subsidie BoZ als centrumgemeente

HANDHAVING

Naam activiteit	Reguliere handhavingsactiviteiten
Inhoud activiteit	De horecabedrijven worden gecontroleerd op de geldende landelijke- en gemeentelijke wet- en regelgeving
Actiehouder	Gemeenten afzonderlijk via de DHW BOA's of politie
Betrokken partijen	Gemeente, Politie, DHW BOA's
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Zorg te dragen dat de reguliere horecaondernemers in de drie gemeenten zich aan de landelijke en gemeentelijke wet- en regelgeving houden en voldoen Vergroten naleving van de wetgeving, signalering en preventie. Verbeteren naleving wettelijke voorschriften (met de nadruk op verkoop van alcohol aan minderjarigen).
Prestatie indicatoren	Aantal uitgevoerde controles en geconstateerde overtredingen.
Uitvoering	De controles worden uitgevoerd door speciaal hiertoe opgeleide DHW-BOA's.
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Via voorlichting bij de vergunningverlening, burgemeester regulier op de hoogte houden
Hoe prestatie-indicatoren meten	Het aantal bestuursrechtelijke aanschrijvingen inventariseren Nalevingsonderzoek GGD Jaarlijkse evaluatie van de DHW BOA pool

Naam activiteit	Body-cam project
Inhoud activiteit	In samenwerking met Politie voert Halt het "Bodycam project" uit. Jongeren die alcohol misbruiken tot leeftijd 18 jaar, worden door de politie naar Halt verwezen voor een taakstraf. Meestal wordt het incident met een body-cam vastgelegd. Het opgenomen filmpje wordt met de ouders en jongeren besproken. Hiermee worden de ouders geconfronteerd met het gedrag van het kind. Jongeren kunnen terugzien in welke toestand zij door de politie getroffen waren en hoe zij zich hebben gedragen. Bij Halt moeten de jongeren verschillende activiteiten gaan uitvoeren ter voorkoming van een geldboete: - Jongeren en ouders krijgen 3 gesprekken, - De jongeren schrijven een excuusbrief / dankbrief, aan de politie en aan de EHBO-leden die hulp hebben aangeboden of hulp hebben ingeschakeld, - Jongeren krijgen een face to face gesprek met de EHBO leden. Jongeren krijgen te horen waarvoor EHBO post, ambulance en ziekenhuizen voor bedoeld zijn. - Jongeren krijgen een leerstraf van Halt waarbij zij samen met ouders afspraken gaan maken m.b.t. het gebruik van alcohol, - Soms een werkstraf, Sommige jongeren en ouders worden verwezen naar Novadic-Kentron voor een preventief gesprek. - 3 Gesprekken: A. Startgesprek: - (Thuis) situatie verkennen d.m.v. een kennismakingsgesprek voor eventuele zorg en hulpverlening. - Jongeren en ouders confronteren met de situatie waarin het kind door de politie getroffen was: Body-cam filmpje wordt getoond waar bij de neus op de feiten wordt gedrukt. - Leermomenten uithalen ter voorkomen van het ongewenst gedrag, B. Het vervolggesprek: - Jongeren gaan nadenken hoe zij het goed kunnen maken met hun ouders, politie en EHBO post / ambulancebroeders, - Jongeren en ouders gaan praten over het ongewenst gedrag en hoe zij dat gaan aanpakken om herhaling te voorkomen, - Met jongeren worden gestraft d.m.v. een leeropdracht, werkstraf, - Jongeren krijgen tips en advies m.b.t. het gewenste gedrag. C. Eindgesprek: - Evaluatie van de leermomenten voor jongeren en ouders, Afronden / seponeren van de zaak

Actiehouder	Politie in samenwerking met Halt.
Betrokken partijen	Politie, ouders, jongeren, Halt, EHBO post en Novadic-Kentron
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	- Jongeren confronteren met hun ongewenst gedrag. - Jongeren confronteren met de gevolgen van hun gedrag. - Alternatief gedrag aanbieden aan jongeren ter voorkoming van (herhaling) het ongewenst gedrag. - Opvoedingsondersteuning aan ouders m.b.t. het alcoholgebruik van jongeren
Prestatie indicatoren	Aantal verkregen verwijzingen van politie
Uitvoering	- 3 gesprekken bij Halt: - Bespreking van het opgenomen film, - Excuus aanbieden in de vorm van een brief, - Een gesprek met EHBO post, - Een leeropdracht: interview met ouders, leeropdracht gericht op alcohol en gedrag - Soms een werkstraf
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 2(hoofdstuk 3)
Communicatie	- De jongere wordt aangehouden en de ouders worden meteen door de politie geïnformeerd over het incident, - Ouders geven toestemming voor Halt indien van toepassing, - Halt krijgt de zaak digitaal aangemeld, - Na het inschrijven van de zaak worden jongeren gebeld voor het startgesprek, - Na het eindgesprek krijgt de politie een terugkoppeling om de zaak administratief af te ronden en te seponeren.
Hoe prestatie-indicatoren meten	Registratie aantal verkregen verwijzingen door politie
Benodigd budget	Is onderdeel subsidie vanuit centrumgemeente Bergen op Zoom

Naam activiteit	Overige acties vanuit team handhaving 2018-2019 (incidenteel)
Inhoud activiteit	Informeren horecaondernemers Carnaval
Actiehouder	Team Leefomgeving Gemeente Woensdrecht, gemeente Bergen op Zoom, gemeente Steenbergen
Betrokken partijen	DHW BOA-pool, politie
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Extra aandacht voor de NIX18 grens en de verantwoordelijkheid van de exploitant voor het schenken aan minderjarigen en eventuele weder verstrekking. Verbeteren naleving van het verbod tot schenken van alcohol aan minderjarigen
Prestatie indicatoren	Aantal overtredingen geconstateerd door politie en/of de DHW-BOA's

Uitvoering	In de aanloop naar de carnavalsperiode worden exploitanten aangeschreven om de aandacht te vestigen op een aantal spelregels. Naast het verbod op schenken aan minderjarigen worden zij gewezen op de sluitingstijden en de brandveiligheid (versieringen, vluchtroutes etc.).
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Zie onder 'Uitvoering'
Hoe prestatie-indicatoren meten	Signalering/ constatering door politie en DHW-BOA's.

STRAATWERK

Naam activiteit	Voorlichting en signalen alcoholgebruik <18 jaar en overmatig alcoholgebruik
Inhoud activiteit	Straatwerk en voorlichting
Actiehouder	Gert Miltenburg (WDT)/ Hanneke de Valk (BoZ), Monique van Dongen (Steenbergen)
Betrokken partijen	Novadic-Kentron, Wij zijn Traversegroep, GGD (kan per gemeente wisselen)
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Het bespreekbaar maken van het gebruik van genotsmiddelen en jongeren voorlichten over wat de gevaren kunnen zijn. Jongeren 2x per jaar voorlichten over het gebruik van alcohol en drugs binnen de (avond) inloop. Kennis over de diverse middelen en de werking hiervan vergroten Signalen bespreken met de veldwerker van Kentron over gebruik/ misbruik van alcohol en drugs. Jongeren in contact brengen met de veldwerker zodat ze aan hun verslaving kunnen werken. Bij zorgmijders actief (indien nodig samen met de veldwerker) de jongeren/groep benaderen.
Prestatie indicatoren	-Jongeren afvangen die dreigen af te glijden in middelen misbruik en doorverwijzen. -Jongeren stimuleren deel te nemen aan voorlichting en activiteiten van partners. -Gemiddeld komen er 15 jongeren op de avond inloop Hoogerheide. Dus wij willen minimaal 30 jongeren voorlichting geven in 2 voorlichtingen binnen de inloop.
Uitvoering	2x per jaar een voorlichting, continu jongeren doorverwijzen en signalen afgeven.
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Geen pr voor de voorlichtingen in de inloop zodat het een verrassing is wanneer de voorlichting is. Dit om de opkomst te vergroten.
Hoe prestatie-indicatoren meten	Dit wordt meegenomen in de algehele kwaliteitsmeting.

EVENEMENTEN

Naam activiteit	Evenementenvergunningen en alcohol
Inhoud activiteit	Geen ontheffing art 35 DHW verstrekken indien het evenement zich hoofdzakelijk richt op jeugd (vastgelegd in de Beleidsregel ontheffing artikel 35 Drank- en Horecawet gemeente Bergen op Zoom, Woensdrecht, Steenbergen)
Actiehouder	Vergunningverlener
Betrokken partijen	Organisatoren en jeugdige bezoekers/deelnemers
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Geen blootstelling aan alcohol tijdens evenementen waarbij hoofdzakelijk jeugd onder de 18 jaar betrokken is
Prestatie indicatoren	Aantal ontheffingen art 35 DHW dat wordt geweigerd
Uitvoering	Indien men in de leeftijdscategorie aangeeft dat de deelnemers/bezoekers hoofdzakelijk bestaat uit jeugd onder de 18 jaar krijgt men geen ontheffing voor het schenken van alcohol
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 1(hoofdstuk 3) Levert een bijdrage aan doelstelling 2 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Informeren aanvrager
Hoe prestatie-indicatoren meten	Registratie aantal ontheffingen art 35 dat wordt geweigerd

UITGAANSLEVEN

Naam activiteit	Happy Ouders
Inhoud activiteit	Happy Ouders is een kroegentocht voor ouders in het uitgaansleven van Bergen op Zoom (regiofunctie) waarin ouders een aantal workshops krijgen aangeboden. Die workshops hebben als gezamenlijk thema 'Veilig Uitgaan' en worden gegeven door ketenpartners van N-K als Halt, politie.
Actiehouder	Novadic-Kentron
Betrokken partijen	Gemeente, Halt, Politie, CJG, GGD
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	Ouders komen naar een ludieke voorlichtingsbijeenkomst in het uitgaansleven van Bergen op Zoom waarbij zij kennis opdoen en handvatten krijgen aangereikt in het kader van NIX 18. Ouders die zich niet of nauwelijks geroepen voelen deel te nemen aan een informatiebijeenkomst laten zich door ludieke kroegentocht wel verleiden aanwezig te zijn.
Prestatie indicatoren	In 2019 wordt er een Happy Ouders uitgevoerd met een opkomst van minimaal 50 ouders
Uitvoering	Voorwaarde is dat er 3 uitgaansgelegenheden op onderlinge loopafstand in het centrum van Bergen op Zoom zijn die meedoen en een workshop faciliteren. Onderdeel van Happy ouders is Helder Theater die de opening en een workshop verzorgen. Ouders van kinderen uit klas 2 en 3 VO worden via de scholen uitgenodigd. Dit verzorgt de GGD in afstemming met de scholen.
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Via de gemeentelijke communicatie kanalen zal werving en publiciteit plaatsvinden.
Benodigd budget	€ 1.500,- gezamenlijk voor Brabantse Wal gemeenten

ZIEKENHUIS

Naam activiteit	Nazorg gesprek alcoholintoxicatie
Inhoud activiteit	Protocol optimaliseren zodat vervolgggesprek gekoppeld is aan ziekenhuis opname alcohol intoxicatie. Gesprek preventiewerker met jongeren en ouders om nieuwe intoxicatie te voorkomen. Novadic-Kentron preventie heeft een convenant met de Bravis ziekenhuizen gesloten over alcoholintoxicatie. Zodra een jongere met een alcoholvergiftiging wordt opgenomen, wordt in het gesprek met de ouders door de arts aangedrongen op een informatie- en adviesgesprek met een preventiewerker. Indien ouders en kind hier niet op ingaan wordt dat teruggekoppeld naar de betreffende arts. De arts kan ervoor kiezen een melding te doen bij Veilig Thuis.
Actiehouder	Novadic-Kentron
Betrokken partijen	Novadic-Kentron, Bravis ziekenhuizen
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	70% van het aantal door het ziekenhuis verwezen ouders wordt door Novadic-Kentron gezien in een face-to-face gesprek (nazorggesprek). Vroeg signaleren van overmatig alcohol gebruik en intoxicaties in toekomst helpen te voorkomen.
Prestatie indicatoren	Aantal door het ziekenhuis verwezen ouders, dat door Novadic-Kentron wordt gezien in een face-to-face gesprek (nazorggesprek).
Uitvoering	Onderdeel van breder geheel. Bij incidenten waarbij jongeren teveel drinken is er een vervolg, met ouders.
Doel	Levert bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Afstemming ziekenhuizen met Novadic-Kentron Protocol herzien en updaten. Tot die tijd continueren. Novadic-Kentron neemt met alle door het ziekenhuis verwezen ouders binnen 3 dagen contact op voor een gesprek.
Hoe prestatie-indicatoren meten	Registratie van het aantal door Novadic-Kentron geziene ouders in een face tot face gesprek.

6b Activiteiten lokaal

Bergen op Zoom

Naam activiteit	Alcohol in het verkeer in het kader van "Nul Verkeersdoden"
Inhoud activiteit	Halt geeft voorlichting over alcohol, gerelateerd aan het verkeer. Dat is in het kader van het provinciale project "NUL VERKEERSDODEN". Halt geeft deze voorlichting in samenwerking met Stichting Zereen. De voorlichting is te verdelen in twee lessen: 1^e les wordt door Halt gegeven: - Wat zegt de wet over alcohol, - Welke verbanden heeft alcohol met andere delicten: geweld, art 45, vals ID, rijden onder invloed etc - Wat zijn de gevolgen hiervan, - Het gebruikmaken van alcoholbril: hierdoor ervaren jongeren wat alcohol met een mens kan doen:

	vermindering van waarnemingsvermogen, het verliezen van controle op bepaalde lichaamsfuncties, het beïnvloeden van inschattingsvermogen etc. 2^e les wordt door stichting Zereen voor verlies gegeven: d.m.v. van een Power-Point presentie vertellen de ouders van Ysabelle het ingrijpende verhaal van een verlies (Ysabelle is 19 jaar en ging voor het eerste keer in haar leven stappen. Zij heeft meegereden met een oude schoolvriend die -achteraf blijkt- dat hij onder invloed was, Ysabelle is nooit meer teruggekomen!). Na dit verhaal worden jongeren d.m.v. een oefening geconfronteerd met wat verlies kan betekenen en wat verlies met mensen kan doen. Leerlingen worden dus zich bewust van de impact van een verlies!! Deze lessen worden aangeboden aan jongeren tussen 15 en 16 jaar van MBO/VMO scholen.
Actiehouder	Provincie, Halt in samenwerking met Zereen
Betrokken partijen	MBO/VMBO Scholen, Provincie, Stichting Halt en Stichting Zereen, Gemeente Bergen op Zoom.
Beoogd resultaat (=doelstelling specifiek bij activiteit)	- Het verzorgen van 18 voorlichtingen op verschillende MBO / VBMO scholen. Dat in overleg met de gemeente. - Jongeren van middelbare scholen weten wat de regels zijn m.b.t. alcohol, - Jongeren ervaren wat alcohol met het menselijke lichaam kan doen, - Jongeren ervaren wat verlies kan betekenen voor hen en voor de nabestaanden.
Prestatie indicatoren	18 voorlichtingen
Uitvoering	De uitvoering is de vorm van contacturen met de leerlingen.
Doel	Levert een bijdrage aan doelstelling 1 (hoofdstuk 3)
Communicatie	Stichting Halt zorgt voor de plannen en de uitvoering en koppelt dat terug aan de contactpersoon van de gemeente. Na elke voorlichting vullen de docenten een evaluatie formulier in om de doelstelling van de voorlichting en kwaliteit te waarborgen.
Hoe prestatie-indicatoren meten	Registratie aantal voorlichtingen

Steenbergen

-

Woensdrecht

Mogelijk wordt voor 2019 door een ketenpartner nog een activiteit (incl budget) aangevraagd op het gebied van alcoholmatiging in het kader van het lokale uitvoeringsprogramma volksgezondheid (incl jeugdgezondheid). Indien dit het geval is, wordt dit via de hiervoor bestaande (separate) procedure geregeld.

Bijlage 1 Cijfers

a. *Locaties waar alcohol elke maand of vaker gebruikt wordt, naar leeftijd en geslacht, 12 t/m 16 jaar in Nederland*

Locaties waar alcohol elke maand of vaker gebruikt wordt, naar leeftijd en geslacht,
12 t/m 16 jaar (%)

	Leeftijd				Geslacht		Totaal
	12-13	14	15	16	J	M	
Thuis	25	26	33	43	40	29	34
Bij anderen thuis	22	32	45	60	47	43	46
Hok, schuur of keet	14	23	27	26	28	20	24
Op straat, hangplek	15	22	16	15	19	13	16
Discotheek of club	10	21	36	48	34	35	35
Buurthuis of jeugdhonk	5	9	7	7	7	7	7
Sportkantine	3	4	6	9	9	3	6
School(plein)	5	3	2	1	3	1	2

Tabel 1: locaties in NL waar alcohol elke maand of vaker gebruikt wordt. Bron: Jeugd en riskant gedrag 2015. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren. Trimbos instituut

Uit bovenstaande tabel blijkt dat er nog steeds een grote groep jongeren is die start met drinken voor hun 18^e jaar. Zie ook paragraaf 2.2 (evaluatie DHW 2016)

b. *Mening ouders over alcohol gebruik jongeren*

Trimbos heeft in het kader van het Peilstationsonderzoek 2015 onderzoek gedaan naar de opvattingen van ouders. Hieruit bleek dat:

- 97% van alle ouders van pubers vinden dat scholen alcoholvrij moeten zijn;
- 86% het eens is met de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van alcohol (was 79% in 2011);
- 26% voor zowel alcohol als tabak een NIX18 afspraak met hun kind heeft gemaakt, dus niet roken en niet drinken voor het 18 jaar;
- 82% van de ouders vinden dat jongeren onder de 16 jaar geen alcohol zouden mogen drinken.
- 56% van mening is dat jongeren onder de 18 jaar niet mogen drinken.

Tabel 2: Opvattingen van ouders in NL. Bron: Peilstationsonderzoek 2015 Trimbos instituut

	Bergen op Zoom	Steenbergen	Woensdrecht	West-Brabant (gemiddelde)
eerste slok	66%	76%	71%	72%
regelmatig alcohol (d.w.z. problematisch)	8 %	15%	10%	11%

Tabel 3: cijfers GGD monitor 0-12 jaar 2017

Bovenstaande cijfers zijn uit de monitor 0-12 jaar die door de ouders ingevuld wordt. Hier wordt *de mening* gevraagd of ouders het goed vinden dat hun kind alcohol drinkt onder de leeftijd van 18 jaar.

c. *Alcoholgebruik door jongeren*

	klas 2	klas 4
ooit alcohol gedronken	51%	70%
laatste 4 weken alcohol	14%	54%
Binge drinken laatste 4 weken	11%	40%

Tabel 4 : cijfers alcoholgebruik klas 2 en 4 West-Brabant 2015 (GGD gezondheidsmonitor jongeren 2015)

	Bergen op Zoom		Steenbergen		Woensdrecht	
schooljaar	drinkt alcohol	problematisch ²	drinkt alcohol	problematisch	drinkt alcohol	problematisch
2013-2014	11%	1%	25%	4%	18%	2%
2014-2015	14%	2%	26%	6%	20%	3%
2015-2016	10%	3%	24%	9%	21%	8%
2016-2017	13%	2%	22%	6%	16%	2%
2017-2018	13%	3%	22%	3%	20%	7%

Tabel 5a: cijfers alcoholgebruik klas 2 voortgezet onderwijs (jaarlijkse screening)

² Het problematisch alcoholgebruik wordt gemeten aan de hand van 3 vragen: hoe vaak wordt er gedronken, hoeveel per keer en is er sprake van binge drinken (meer dan 5 glazen per keer). De ondergrens voor het problematisch drinken voor 2VO (13 jaar) ligt op minimaal 1x per 4 weken meer dan 3 of 4 glazen.

Aantal kinderen dat een vragenlijst heeft ingevuld in klas 2 voortgezet onderwijs	Bergen op Zoom	Steenbergen	Woensdrecht
schooljaar			
2013-2014	797	268	227
2014-2015	773	264	229
2015-2016	716	230	231
2016-2017	719	272	231
2017-2018	618	156	198

Tabel 5b: cijfers alcoholgebruik klas 2 voortgezet onderwijs (jaarlijkse screening)

Bovenstaande cijfers zijn uit de screening door JGZ voor het onderzoek in klas 2 voortgezet onderwijs. Bijna alle leerlingen in dat jaar, die woonachtig zijn in de Brabantse Wal gemeenten, hebben op school de vragenlijst ingevuld. Deze cijfers zijn jaarlijks beschikbaar en zullen gemeten blijven worden.

d. Jongeren met alcoholintoxicatie opgenomen in ziekenhuis

	Opnames in Amphia zkh	Opnames in Bravis zkh
2013	59	17
2014	61	14
2015	76	29
2016	77	28
2017	n.n.b.	29

Tabel 6: jongeren met alcoholintoxicatie opgenomen in ziekenhuis Bron: Think before you drink 2017

e. Nalevingsonderzoek “Naleving leeftijdsgrens bij verkoop van alcohol in de regio West-Brabant 2017” door universiteit Twente en STAP

In 2017 is, net als in 2015, een nalevingsonderzoek gehouden naar de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar bij de verkoop van alcohol. In totaal heeft 56% van de verkopers in West-Brabant een interventie toegepast. Een interventie kan zijn: het vragen naar alleen een legitimatiebewijs, naar alleen de leeftijd of het vragen naar zowel een identiteitsbewijs als de leeftijd.

Uit de rapportage blijkt dat het gemiddelde nalevingspercentage in de regio West-Brabant 51% bedraagt. Met het nalevingspercentage wordt bedoeld hoeveel procent van het aantal verkooppunten tijdens het onderzoek geen alcohol verkocht aan minderjarige mysteryshoppers. Dit betekent dat in 49% van de gevallen de verkopers alcohol hebben verkocht aan de bij dit onderzoek ingezette minderjarigen. Het gemiddelde nalevingspercentage in 2015 bedroeg 19%. Geconcludeerd kan worden dat het nalevingspercentage ten opzichte van 2015 positief is gestegen.

De mate van naleving van de wettelijke grens van 18 jaar was het hoogste in supermarkten en slijterijen (77%), gevolgd door sportkantines (58%), horeca (37%) en cafetaria's (24%). De nalevingspercentages in de Brabantse Wal gemeenten zijn onderstaand in een tabel weergegeven.

	Bergen op Zoom			Woensdrecht			Steenbergen		
Type verkooppunt	Aantal aankoop pogingen	Aantal keer correcte naleving	Nalevings percentage	Aantal aankoop pogingen	Aantal keer correcte naleving	Nalevings percentage	Aantal aankoop pogingen	Aantal keer correcte naleving	Nalevings percentage
Supermarkt	5	3	60%	3	3	100%	2	2	100%
Slijterijen	1	1	100%	1	1	100%	1	1	100%
Cafetaria's	5	2	40%	3	0	0%	2	0	0%
Horeca	8	6	75%	4	0	0%	5	2**	4%
Sportkantines	4	0	0%	5	5*	100	2	2	100%
(Totaal	23	12	52%	16	9	57%	12	7	70%

*Waarbij driemaal een schenktijdenbeleid van kracht was

**Waarbij tweemaal een schenktijdenbeleid van kracht was

Tabel 7: nalevingspercentages 2017 Bron: nalevingsonderzoek 2017 universiteit Twente en STAP

Kanttekening bij het onderzoek is dat het een momentopname betreft. De onderzoeksmethode die door STAP is gehanteerd (mysteryshoppers) staat landelijk ter discussie, omdat zogenaamde 'loktieners' worden ingezet. Ook is deze methode niet te vergelijken met de werkwijze van de BOA's en toezichthouders binnen de gemeente. Waar de mysteryshopper in elke gelegenheid alcohol bestelt en dus een 50% kans heeft op een overtreding, is de BOA die werkt op basis van waarnemingen afhankelijk van eventuele bestellingen. Gevolg is dat hierdoor geen eenduidig beeld ontstaat

f. Handhavingscijfers Brabantse Wal

controles DHW-pool per gemeente (totaal 521n 2017)									
soort	Bergen op Zoom			Woensdrecht			Steenbergen		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
cafés/reguliere horeca	99	85	131	26	29	56	14	10	35
sportkantines/paracommerce	49	26	24	12	26	12	10	7	7
evenementen	26	24	15	15	18	13	13	18	4
supermarkten en slijterijen	52	24	83	17	7	32	7	6	16
restaurants/hotels/cafetaria's	118	62	64	38	35	40	15	9	27
overig	8	11	n.v.t.	1	0	n.v.t.	1	1	n.v.t.
totaal	352	232	317	109	115	153	60	51	89

De cijfers komen voort uit de evaluatie van regionale BOA pool 2017. Dit zijn het totaal aantal controles die zijn uitgevoerd op de diverse vormen van horeca die er binnen de gemeenten voorkomen. Deze cijfers zijn geen weergave van het aantal aanschrijvingen.

overtredingen per gemeente (totaal 29 in 2017)									
soort	Bergen op Zoom			Woensdrecht			Steenbergen		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
schenken of verkopen < 18 /geen ID check	2	5	10	0	2	2	0	1	7
schenken/verkopen zonder vergunning/verbod	7	4	3	7	5	2	5	0	0
geen leidinggevende	2	1	1	1	0	2	0	2	1
sluitingstijden	0	2	0	1	4	0	0	1	1
inrichtingseisen/indeling conform vereisten	1	1	0	0	0	0	0	0	0
overig	2	0	1	1	0	2	0	0	0
totaal	14	13	15	10	11	8	5	4	9

Deze cijfers geven het aantal feitelijk geconstateerde overtredingen per gemeente van de DHW gerelateerde wet- en regelgeving.

overtredingen per categorie horeca (totaal 40 in 2017)																		
soort	cafés + horeca regulier			sportkantine + parac.			evenementen			supermarkt + slijterijen			restaurants + cafetaria's			overig		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
schenken of verkopen < 18 /geen ID check	2	9	14	0	1	1	1	1	0	0	0	4	0	1	3	0	0	0
schenken/verkopen zonder vergunning/verbod	1	2	1	0	1	0	8	4	0	5	0	3	3	5	1	5	0	3
geen leidinggevende	4	1	3	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0
sluitingstijden	0	7	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0
inrichtingseisen/indeling conform vereisten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1	0	0	0	0
overig	1	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0
totaal	8	20	22	2	5	2	10	6	0	7	2	8	8	9	4	5	0	3

Deze cijfers geven het aantal overtredingen per horecacategorie weer over alle gemeenten

inzet handhavinginstrumenten (totaal 35 in 2017)									
soort	Bergen op Zoom			Woensdrecht			Steenbergen		
	2017	2016	2015	2017	2016	2015	2017	2016	2015
(schriftelijke) waarschuwing	10	9	11	9	10	6	2	4	8
persoonlijk gesprek	1	0	2	0	1	0	0	0	0
legalisatie	0	0	0	1	0	1	0	0	0
(voornemen) bestuurlijke boete €1.360 of €1.020	2	0	4	0	0	0	1	0	1
last onder dwangsom	0	3	0	0	0	1	0	0	0
(voornemen) sluiting, al dan niet tijdelijk	0	1	0	0	0	0	0	0	0
halt-afdoening minderjarige	4	0	0	0	0	0	0	0	0
proces-verbaal minderjarige	1	0	0	0	0	0	0	0	0
in behandeling	2	0	0	0	0	0	2	0	0
totaal	20	13	16	10	11	8	5	4	9

Opmerking 1: constateringen door de politie of reguliere boa's (bijvoorbeeld sluitingstijden, geen leidinggevende, geluid) zijn hierin niet meegenomen. Dit betreft een overzicht van de constateringen vanuit de DHW-pool.

Opmerking 2: met een persoonlijk gesprek wordt bedoeld dat de ondernemer door de gemeente is uitgenodigd voor een gesprek in het gemeentekantoor alwaar de ondernemer wordt aangesproken op de geconstateerde overtreding(en) al dan niet gepaard met ander ontoelaatbaar gedrag.

Bijlage 2 Geraadpleegde deskundigen

Vragenlijst

Onderstaande vragen zijn in de Brabantse Wal gemeenten uitgezet onder de jongerenwerkers, buurtsportcoaches, CJG (jeugdprofessionals, algemeen preventiemedewerker), Novadic-Kentron (preventiemedewerker) en GGD West-Brabant (gezondheidsbevorderaar). Hiermee is input uit de praktijk gekregen voor het uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal 2018 t/m 2021. De antwoorden zijn een samenvatting van de binnengekomen reacties en betreft de mening van de verschillende respondenten. Daar waar mogelijk hebben we de uitkomsten meegenomen in dit plan of nemen deze mee in de nog uit te voeren activiteiten voor de komende jaren.

Vraag 1: Wat zien jullie in de praktijk aan alcoholgebruik onder jongeren tot 23 jaar?

- Ouders lijken meer geneigd alcoholgebruik uit te stellen, maar aan de andere kant ook het drinken van alcohol onder de 18 jaar soms nog normaal te vinden.
- Het aantal alcoholintoxicaties blijft hoog. Ouders lijken nadrukkelijker de grens van overmatig drinken en de verantwoordelijkheid voor andere kinderen, vrienden van eigen kind etc te bewaken. Ook lijkt sneller het ziekenhuis ingeschakeld te worden, hetgeen mogelijk de toenames van ziekenhuisopnames kan verklaren.
- Als jongeren éénmaal 18 jaar zijn blijkt de commercie en groepsdruk om te drinken hoog. Veel en sterke drank is onder sommige jongeren de standaard.
- Er zijn cafés waar jongeren onder de 18 jaar toch nog makkelijk aan alcohol kunnen komen. De één krijgt het zelf mee, de ander laat het halen door een familielid/vriend die 18+ is.
- Doordat in België de leeftijdsgrens voor alcohol nog 16 jaar is, kunnen jongeren toch nog eenvoudig aan drank komen door hiervoor naar België te gaan.
- Thuis (in)drinken lijkt ook nog regelmatig voor te komen. Een aantal jongeren mag van ouders wekelijks thuis of tijdens feestjes alcohol nuttigen.
- Aan de andere kant wordt ook aangegeven dat diverse ouders juist duidelijke afspraken maken met hun kinderen over NIX18.
- Na het veranderen van de wetgeving van 16 naar 18 jaar ligt er een drempel in het kopen van alcohol. Op veel plaatsen wordt hierdoor geen tot minder gebruik van alcohol op straat gesignaleerd. Dit wil niet zeggen dat ze dat thuis niet doen, daar zijn wel signalen over, maar in ieder geval minder zichtbaar op straat.
- Tijdens het straathoekwerk worden de thema's alcohol (verdovende middelen) bespreekbaar gemaakt en indien nodig komt een veldwerker vanuit Novadic Kentron om meer diepgang aan het betreffende onderwerp te geven. Bij excessen wordt de wijkagent en/of de jeugdagent geïnformeerd.

Vraag 2: Welke acties raden jullie aan voor het nieuw op te stellen uitvoeringsplan preventie en handhaving alcohol Brabantse Wal?

- Meer gericht op beleid en het stellen van de norm. Eerst moet de omgeving van jongeren en drinkers veranderen. Dan heeft het meer effect, maar wel later.
- Er wordt aanbevolen om m.n. de ouders er te betrekken en ook zo vroeg mogelijk.
- Daarnaast wordt ook geadviseerd om de horeca eigenaren er meer bij te betrekken.
- Gebruik van polsbandjes (b.v. KPJ)
- De meeste scholen hebben geen behoefte aan een heel lesprogramma over alcohol.
- Ludieke acties richting jongeren en informatie richting ouders zijn mogelijkheden.

- Jongeren die vanuit het jongerenwerk voorlichting krijgen worden voorlichting moe. Zij lijken goed te weten wat de gevaren zijn van (overmatig) alcohol. Via (social) media wordt er al veel aandacht besteed aan NIX18; daarnaast blijven de jongerenwerkers in gesprek met de jongeren over alcohol.
- Veel opvoeders vinden het prima/normaal om 18-ers te voorzien van alcohol. Denk hierbij aan termen 'een paar jaar geleden was de wetgeving nog 16 jaar', 'ik dronk vroeger al op mijn 13e en met mij is ook alles goed gekomen' etc. Dat maakt dat het van belang is te investeren in voorlichting bij ouders.

Vraag 3: Wat doen jullie in de praktijk met signalen van alcoholgebruik onder jongeren? (b.v. verwijzen naar....)?

- Novadic-Kentron: preventiegesprekken, systeembenadering, behandeling
- CJG: inzetten Novadic-Kentron bij interventie
- GGD: verwijzen naar Novadic-Kentron, adviseren over een lesprogramma (b.v. aan een school)
- Jongerenwerkers: regelmatig met de veldwerker van Novadic-Kentron de straat op gaan en de inlopen bezoeken. Binnenkomende signalen doorzetten naar de veldwerker van Novadic-Kentron. Deze pakt zaken ook outreachend op.
- Buurtsportcoach: geen ervaringen met alcohol in de praktijk.

Bijeenkomst 28 augustus 2018

Op 28 augustus 2018 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met diverse disciplines binnen de gemeente (o.a. vergunningverleners toezichthouders, jongerenwerkers) en ketenpartners (BWI, GGD, Novadic-Kentron, Halt).

In dit overleg is ingegaan op de huidige taken die worden uitgevoerd, welke acties er mogelijk volgend jaar kunnen worden uitgevoerd en hoe preventie en handhaving meer met elkaar verbonden kunnen worden.

De conclusie was dat er al veel gebeurt maar dat er "een lange adem" nodig is om daadwerkelijk veranderingen te kunnen bewerkstelligen. Er werd aangegeven dat weder verstrekking van alcohol, de rol van de ouders en het zoeken naar een goede aansluiting met de jongeren ("voorlichtingsmoe") een aantal belangrijke onderwerpen zijn naast het belang van voldoende controles.

KHN

KHN heeft haar standpunt ingebracht ten aanzien van het (concept)-preventie-en handhavingsplan alcohol. Dit houdt het volgende in:

"Volgens KHN kan alcoholbeleid alleen succesvol zijn als alle betrokken partijen samenwerken en iedere partij zijn verantwoordelijkheid neemt. Daarbij zijn voldoende en goede handhaving een cruciaal onderdeel. KHN vindt dat de lokale overheid de regie moet nemen om dit tot stand te brengen. De gemeente moet goed en voldoende handhaven bij alle alcoholverstrekkers, bij jongeren én op illegale situaties.

Daarnaast is er een cultuuromslag nodig: we moeten het als maatschappij niet normaal vinden wanneer jongeren onder de 18 roken en/of drinken. Eenheid van uitleg en toepassing van de regels is daarbij cruciaal.

Horecaondernemers moeten zich blijven inspannen om de naleving van de leeftijdsgrens te verbeteren. KHN heeft daar ook een rol in: door leden te informeren, best practices te delen

en mee te doen aan nationale en regionale campagnes gericht op betere naleving van de leeftijdsgrens.

KHN en Nederlandse Brouwers zijn in 2016 de campagne '18 jaar? Bewijs 't maar!' gestart. Een campagne die er specifiek op is gericht dat jeugdige gasten eerder hun ID tonen als ze alcohol bestellen en dat horecamedewerkers er om vragen als er niet gevraagd een ID wordt getoond. Vanuit de overheid loopt de algemene campagne 'NIX18' die KHN ondersteunt. We vertellen horecaondernemers in bijeenkomsten en tijdens 1-op-1 gesprekken hoe zij de tools vanuit de campagnes kunnen inzetten in hun bedrijf. Vanuit de campagne met brouwers is er voor onze leden onbeperkt materiaal beschikbaar zoals posters, tafelbordjes en stickers om gasten te wijzen op het tonen van de ID.

Zie hier ook de link naar onze website voor meer informatie:

- Tips en informatie, best practices:
<https://www.khn.nl/website/kennispaginas/leeftijdsgrens-alcohol-18-jaar.-hoe-kunt-u-daar-mee-omgaan>
- Postermateriaal: <https://www.khn.nl/leeftijdnaar18>
- Campagnemateriaal: <https://www.khn.nl/18jaarbewijshetmaar>

Goede voorbeelden uit het land m.b.t. alcoholmatiging die eventueel ook in de Brabantse Wal gemeentes opgepakt zouden kunnen worden (deels gebeurt dit al)

KHN treedt graag op lokaal niveau in overleg om haar bijdrage hierin te concretiseren.

- Trainen van horecapersoneel (cursus barcode & training 'nee' verkopen)
- Happy ouders".